

Ino Knabino

Ganimed in drugi

Zbirka Lambda/3, ŠKUC, Ljubljana 1993

Na Slovenskem se erotična in pornografska literatura – podobno kot večina tako popularnih kakor "specialističnih" žanrov – ni uveljavila, to je pač posledica narodniškega poslanstva in majhnega kulturnega prostora, ki sta književnosti odmerjala dokaj visokosten in nikdar zgolj "uporaben" položaj. Tako je ob pogojni "ekscresnosti" *Igre s hudičevim repom* in še nekaterih odlomkih iz opusa Vitomila Zupana, malone znanstvenih etnoloških zbornikov ljudske erotične poezije in razmišljanjih o skrivnostni Prešernovi požganini že skorajda aksiomatično, da Slovenci nimamo razvitega niti zadevnega izrazoslovja, kaj šele tekstov, ki bi si jih mladina in starejši pomenljivo izposojali ter ob branju uživali take ali drugačne žgečkljivosti (in s tem, kakor trdijo bolj konzervativne teorije, nezavedno nadomeščali realne užitke).

Zato prihaja roman *Ganimed in drugi* Ina Knabina (avtorja seve v telefonskem imeniku ne bomo našli, domišljen slog pa priča, da peresa bržkone ne vihti prvič) na domači knjižni trg kot presenetljiva novost – čeprav smo kratek odlomek besedila, o katerem govorimo, v pokušino dobili že leta 1990 v zborniku *Modrina dotika* – saj se spolnosti kot osrednje teme loteva na jezikovno dovršen in domiseln način. Svet žanrsko potrebnih instrumentov je metonimično izposojen z najrazličnejših področij, od preinterpretiranih arhaizmov do kulinaričnih izrazov, da branje ne pade v repetitivno obnavljanje. "Specialistični" moment pri Knabinu pa je ta, da je spolnost romana *Ganimed in drugi* pretežno homoseksualne narave. In to dokaj problematične, saj tako prvoosebni pripovedovalec kakor junaki vložene zgodbe (ti šele!) strežejo svojim užitkom predvsem v družbi rosno mladih fantov, kar bi moralno oko nemudoma označilo za (zakonsko in ustavno prepovedano) pedofilijo, in to dokaj radikalnejšo od na primer kake *Smrti v Benekah*, saj se večina srečanj pri Knabinu konča s smrtjo lirskega objekta in ne subjekta kot pri Mannu. Roman *Ganimed in drugi* je tako slavošpev moško-deški ljubezni, ki pa ne/moralnosti državno-družbene represivnosti do tega prepovedanega sadu ne problematizira, saj jo predstavlja kot obsedenost, hotenje popolne izpolnitve, ki mora ljubljeno tudi uničiti. Ne problematizira je niti s stališča antimorale, kot se je dalo povsem koherentno

interpretirati ne-normalnosti pisanja markija de Sada, saj lastno pozicijo Knabino neprenehoma ironizira. Zato vprašanje krivde za razrezanje Oliverja, ki ga pripovedovalec Ino deloma prelaga na (morda-zgolj-fiktivnega) prijatelja Mortimerja, ne zdrži preverbe – in hkrati priča, da imamo pred seboj zapis lahkotnejše vrste, ki vzburja bralčevo zanimanje za nenavadno in neizgovorjeno, ne problematizira pa sveta, ki določeno prakso spodbuja ali prepečuje.

Atribut "lahkotnosti" potrjuje tudi formalna zgradba. Formalno je roman *Ganimed in drugi* dvojna pripoved. Prva linija, ki se začne z ekscesnim sklepom romana in nato analitično poteka kot zgodba pripovedovalčevega ljubezenskega iskanja dečka Oliverja (z mimobežno pripovedovalčevo avtobiografijo), ki se ob – sila zadrževani, a tolikanj radikalnejši – izpolnitvi izteče v kanibalizem (ali vsaj priprave nanj). V to dokaj nenavadno ljubezensko zgodbo, ki ostaja dobesedno na površini im kasneje kot potešitev ne zahteva nič manj kakor tudi kulinarično občutenje ljubljene osebe, se na bržkone neprimernem mestu vrine druga: tekst neznanega avtorja iz neznane dobe (izvemo le, da so tekst našli nekje na Primorskem), ki ga pripovedovalec okvirne zgodbe prevaja ravno v času, ko bi svojo ljubezen do Oliverja pač lahko konkretiziral. Gre za pripoved o gospodarju, slugi Petroniju in Grobarju, ki na zaprtem posestvu uganjajo predvsem spolne, po nesreči pa tudi dokaj boleče dogodivščine z dečki iz bližnje in daljne okolice. Gospodarjeva zgodba teče v kleni arhaični slovenščini – po vsej verjetnosti cepljeni z ostanki nemške izreke, saj povedek vztrajno teži na konec stavka – ki je sama po sebi izjemno dopadljiva in daje prigrizom nekoliko ironičen čar, vendar se z znamenito Trimalhionovo pojedino (na katero tudi apelira) in imenitnim slovenskim prevodom de Sadovih del pač ne morejo meriti. Predvsem zato ne, ker razen navdušenega opisovanja uporab deških teles ne nosi nikakršne pomenske vloge (razen vloge suspenza, ki pa je nerazumljiv): ne tako rekoč duhovnozgodovinske utemeljenosti v življenjski praksi (antike) niti antimoralističnega (razsvetljenskega) poslanstva. Družčina je na posestvu zato, da se zabava, in to je ob dokaj zanimivih prizorih in sočni izreki tudi vse. Poseben problem je, da okvirna pripoved v zadnjem delu preide v kurzivo, ki je bila dotlej rezervirana za "prevodni" del, in podre dvodelno arhitektoniko pripovedi, povsem možno pa je, da je avtor s tem posegom "za nazaj" skušal podvojiti fiktivnost celotnega teksta (in poudariti omenjeno vprašljivost eksistence skušnjavca Mortimerja, ki bi morda celo ustrezala shemi shizofrenije tipa Jekyll/Hyde).

Roman *Ganimed in drugi* odpira vrsto nejasnosti in vprašanj, na katera odgovarja zelo mimogrede in z nonšalantnostjo, ki si je intenzivnost in iskrivost pisanja nikakor ne zasluži. Tako besedila ne gre imeti za pornografsko zato, ker teži k minimalistično natančnemu popisovanju spolnih užitkov, temveč iz razloga, da lahko zgodbo – če odmislimo vse spolne odnose, ki jih vsebuje – povemo v sila preprostem stavku: profesor se zaljubi v fanta, ki ni tako nedosegljiv, kakor se zdi, in ga po seksu razreže.

Tone D. Vrhovnik